

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การศึกษาวิเคราะห์เรื่องอัครสัมมาปณิธิในพระพุทธศาสนา		
ชื่อผู้เขียน	นายพูนชัย ปันธิยะ		
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาปรัชญา		
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร.พิสิฐ ุฑู โศตรสุโพธิ์	ประธานกรรมการ	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งเรือง บุญไธยรส	กรรมการ	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย พงษ์สนิท	กรรมการ	
	อาจารย์ ดร.ประมวณ เห่งจันทร์	กรรมการ	

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ “อัครสัมมาปณิธิ” ในฐานะที่เป็นหลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาคนในทางที่ถูกที่ควร จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า อัครสัมมาปณิธิ เป็นหลักการสำคัญที่ประกอบด้วยข้อธรรมอื่น ๆ อันจะทำให้ผู้ปฏิบัติตั้งตนไว้อย่างถูกต้องและถูกวิธี สามารถบรรลุถึงเป้าหมายชีวิตจากระดับต่ำจนถึงระดับสูงสุดอย่างสอดคล้องและผสมกลมกลืน

ตามนัยแห่งพุทธธรรม คำว่า “อัครา” ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกหลายเล่ม มีข้อความปรากฏมากกว่า 590 ครั้ง แต่เมื่อพิจารณาตามเนื้อหา วัตถุประสงค์ และเป้าหมายตามบริบทที่พระพุทธเจ้าทรงใช้แล้วพบว่า คำว่า “อัครา” ที่แปลว่า “ตน” ในหลักอัครสัมมาปณิธิมีความหมาย 2 ชั้น ในระดับภาษาของคนทั่วไป หมายถึง ตัวตนหรือร่างกายที่ประกอบด้วยกายและใจ ในระดับภาษาธรรม (แม้ว่าคนที่เที่ยงแท้ถาวร จะไม่มีอยู่จริง) หมายถึง จิตใจหรือความตั้งใจของตนในทางที่ถูก เพราะใจเป็นต้นตอหรือบ่อเกิดของกิจกรรมทุกอย่าง สัมมาปณิธิ คือ การตั้งตนโดยชอบ หรือถูกต้อง หมายถึง การปฏิบัติตนถูกทาง ถูกวิธีและตรงสู่เป้าหมายที่ดีของชีวิต ดังนั้น อัครสัมมาปณิธิ หมายถึง หลักการตั้งตนไว้อย่างถูกต้อง ถูกวิธี ตรงตามเป้าหมาย

แม้ว่า อัครสัมมาปณิธิ จะมีวิธีการและเป้าหมายต่างระดับกันบ้าง และแม้ว่าผู้ปฏิบัติจะแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน หรือบรรพชิตนักบวชผู้สละการครองเรือนก็ตาม แต่ในระดับสูงสุดก็จะมุ่งเพื่อบรรลุจุดหมายสูงสุดเดียวกัน คือนิพพาน เช่น ในระดับจริยธรรม อัครสัมมา

ปณิธิ เน้นที่การควบคุมพฤติกรรมทางกาย วาจา และใจ ให้อยู่ในทิศทางที่ถูกต้องดังงามตามหลักที่โลกยอมรับว่าถูกต้องเพื่อบรรลุความสุขระดับโลกิยะ ในระดับสูงขึ้นไป อุตตสัมมาปณิธิ เน้นความเข้าใจหลักการปฏิบัติที่ถูกต้องที่เรียกว่า สัมมาปฏิบัติ หรือมรรคมืองค์แปด เพื่อบรรลุจุดหมายสูงสุดระดับโลกุตระสุขในพระพุทธศาสนา คือนิพพาน (นิพพานํ ปรมํ สุขํ ความดับไฟกิเลสเป็นสุขอย่างยิ่ง)

การปฏิบัติหลักอุตตสัมมาปณิธิ จะได้ผลต้องปฏิบัติให้สอดคล้องบึงจับ 3 ประการ คือ ถูกทาง ถูกวิธี และ ถูกเป้าหมายของชีวิต 3 ระดับ คือ ความสุขในปัจจุบัน ความสุขในอนาคต และความสุขอย่างยิ่ง โดยให้หลักการใหญ่ไม่ขัดแย้งกัน เช่น คนต้องการความสุขในปัจจุบันจึงปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถะ มีเงินทอง ร่ำรวยขึ้นมา แต่ถ้าวร่ำรวยโดยการทุจริตคดโกงก็จะขัดหลักสัมปราชัยกัตถะ ถือว่าตั้งตนไม่ถูกต้อง ดังนั้น อุตตสัมมาปณิธิ จะเป็นตัวตรวจสอบความถูกทาง ถูกวิธีการ และไม่ขัดต่ออุดมการณ์ระดับอื่น ๆ ทางศาสนานั้นเอง

ปัญหาต่าง ๆ ที่เราพบในสังคม หากวิเคราะห์ถึงสาเหตุพื้นฐานแล้วจะพบว่าส่วนมากเกิดจากการประพฤติดนไม่ถูกหลักอุตตสัมมาปณิธิ ผู้วิจัยจึงขอเสนอทางออกเป็นการระงับปัญหาด้วยการนำอุตตสัมมาปณิธิมาปฏิบัติอย่างจริงจังสม่ำเสมอในทางที่มีจุดหมายอันชอบธรรมเป็นกุศลธรรม ผลที่เกิดขึ้นตามมาก็ต้องเป็นความสงบและสันติสุขในชีวิตอย่างแน่นอน

Thesis Title	A Critical Study on the Concept of Attasammapanidhi in Buddhism	
Author	Mr. Phoonchai Pathiya	
M.A.	Philosophy	
Examining Committee	Dr. Phisit Kotsupho	Chairman
	Asst. Prof. Roongraung Boonyoros	Member
	Asst. Prof. Noi Pongsanit	Member
	Dr. Pramuan Pengchan	Member

ABSTRACT

The aim of this Thesis is to analyze the Concept of Attasammapanidhi in Buddhism as an important principle of self development. By critical analysis, it is found that, Attasammapanidhi is the starting point for the practice of other common virtues in order to uplift moral and intellectual qualities of oneself and other people.

In Tipikas, the word "Atta" has appeared at least 590 times in several volumes of pitaka (the Buddhist scriptures). It carries meanings, and purposes as referred to by the Buddha, at two levels, i.e., as the Ordinary Language and as the Dharma Language. In an Ordinary Language, Atta means the composition of Body and Mind known as the Five Aggregates conventionally called a person or self, while in a Dharma Language, Atta means essentially the Mind purposeful consciousness which is the originator of all activities. In reality, there is no such permanent Atta as hold by Eternalism. Sammapanidhi (Right Setting) means put (something) in the right way, by the right means and with the right aim. Therefore Attasammapanidhi means setting oneself along the right path to reach rightly the final goal.

Although, Attasammapanidhi means defferent things in defferent contexts and with defferent means and methods at defferent levels, either for lay or monk practitioners, but finally it leads to the same goal Nibbana the supreme happiness. For example, an Ethical Level, it is the principle controlling the body, speech and thought in order to attain the worldly happiness, but on Intellectual level, it leads to the right understanding of self and its environment which directs "Atta" (self) to follow the Eightfold Noble Path to reach the Supramundane Happiness, the ultimate liberation.

To effectively practice Attasammapanidhi, one must follow simultaneously the three components: the Right Way, the Right Method and the Right Aim without any contradiction. By daily and in a proper way following the three requierments of Attasammapanidhi one can solve all problems occurring in either one's life or in society. Then, a person no doubt, will attain peace, happiness and harmony in this life as well as in the future life.